

OBČINA TRZIN
www.trzin.si

MENGEŠKA CESTA 22 | 1236 TRZIN
T 01 564 45 44 | E INFO@TRZIN.SI
MŠ 1358561000 | DŠ SI33714789
TRR 01386-0100001846 | ŠT PU 76848

OBČINA TRZIN

Občinski svet

Številka zadeve: 900-0002/2022-20

Datum: 20. 4. 2022

Na podlagi Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12 – ZUJF, 14/15 – ZUUJFO, 11/18 – ZSPDSLS-1, 30/18, 61/20-ZIUZEOP-A in 80/20-ZIUOOPE), Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17, 21/18 – ZNOrg in 3/22 - ZDeB), Resolucije o nacionalnem programu za kulturo 2022-2029 (Uradni list RS, št. 29/22) in Statuta Občine Trzin (Uradni vestnik Občine Trzin, št. 2/21 – uradno prečiščeno besedilo) je Občinski svet Občine Trzin, na 25. redni seji, dne 20. aprila 2022, sprejel naslednji

Lokalni program kulture v Občini Trzin za obdobje 2022 do 2025

Občinski svet v skladu z Zakonom o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK) sprejema programske akte za področje kulture v Občini. V preteklih letih je v Občini Trzin veljal lokalni program kulture, ki pa se je že iztekel in zato je potrebno sprejeti nov program za obdobje naslednjih štirih let, kot to določa ZUJIK in tudi Resolucija o nacionalnem programu za kulturo. Skladno z navedenima predpisoma Lokalni program kulture določa izhodišča za oblikovanje Letnih programov kulture in potrebne investicije, potrebne za izvajanje programov.

Po vsebini Lokalni program kulture izhaja iz pristojnosti in nalog občine, ki mora po eni strani omogočati občankam in občanom, da lahko udeležijo svojo ustvarjalnost na različnih področjih umetniškega izražanja, od literarnega do likovnega, glasbenega, plesnega do izražanja v vseh sodobnih medijih, kot so film, video, internet ipd. in jim po drugi strani občanom omogočati tudi stik z vrhunskimi umetniškimi dosežki, na domačem pragu.

Občina mora s svojimi sredstvi in programi, usklajenimi z izvajalci, omogočiti na svojem območju tudi izvajanje javnih služb, za katere je v skladu z zakonom odgovorna, kar še posebej velja za knjižnično dejavnost, muzejsko dejavnost in varstvo kulturne dediščine ter skrb za lokalne kulturne spomenike vseh oblik in vrst in tudi za druge javne službe lokalnega pomena za področje kulture.

Vse navedeno mora občina zagotavljati ob upoštevanju tradicije in izročila, ki živita na območju občine in hkrati s težnjo po razvoju in nenehnem prizadevanju za ohranitev stika z najsodobnejšimi težnjami in dosežki na področju umetnosti in drugih področjih kulture, hkrati pa mora upoštevati tudi novonastalo situacijo v kulturnem sektorju zaradi posledic pandemije covid-19.

1.

Kulturna tradicija, stanje na področju kulture, vizija kulturne dejavnosti oziroma splošni cilji na področju kulture

Kulturna tradicija: Občina Trzin oziroma naselje Trzin je kraj z zelo pomembno kulturno tradicijo, pri čemer ni posebne navedbe vredno samo dejstvo, da v Trzinu že več kot 90 let neprekinjeno, razen v letih II. svetovne vojne, deluje Kulturno umetniško društvo Franc Kotar, pred II. svetovno vojno imenovano Nepolitično izobraževalno društvo Trzin, od leta 1948 Izobraževalno umetniško društvo in končno od 3. marca 1970 kot KUD Franc Kotar Trzin. KUD Franc Kotar Trzin je ves čas bilo usmerjeno predvsem v ljubiteljsko gledališko dejavnost in je bilo na tem področju tudi izredno uspešno in to ne samo glede na število premier, ki jih je pripravilo v vseh teh letih, temveč tudi glede na uspehe, ki jih je dosegalo v ožjem in širšem, celo mednarodnem prostoru. Zasluga za to gre predvsem prizadevnim organizacijskim ali tudi umetniškim vodjem društva, ki so veliko časa in volje posvečali tudi izobraževanju, zlasti režiserji, a tudi igralci, vsekakor pa je potrebno omeniti, da je društvo v preteklosti imelo tudi tako rekoč hišno avtorico, pisateljico in režiserko Marjanco Ručigaj, avtorje scenarijev in priredb za svoje predstave ipd. Društvo je šlo skozi različne usmeritve, se pred petnajstimi, dvajsetimi leti precej posvečalo tudi uličnemu gledališču in v tem času gostovalo tudi po mednarodnih festivalih v tujini, v določenih obdobjih posvečalo več pozornosti izrazito ljudskim igram, v drugih morda več zlasti dramatikii psihološkega realizma in tudi v zadnjem obdobju uprizarja zlasti kakovostno sodobnejšo dramatikii (Dürrenmatt, Sartre...), sodeluje z mladimi poklicnimi režiserji, kar zelo pozitivno vpliva tudi na razvoj igrskega ansambla in na razvoj dojemljivosti občinstva.

Ob oblikovanju in k pozitivnemu vplivu tradicije, kar zadeva aktivno prisotnost kulture oziroma umetniške ustvarjalnosti v Trzinu in dojemljivost prebivalcev Trzina za kulturne vrednote, je svoj delež prispevalo tudi dejstvo, da so v Trzinu ves čas in še zlasti v zadnjih desetletjih živeli tudi pomembni vrhunski ustvarjalci, uveljavljeni v vseslovenskem okviru in tudi v svetovnem merilu, od opernih pevcev in pevk, pisateljev, pesnikov, poklicnih igralcev, likovnih umetnikov, glasbenikov vseh zvrsti in smeri glasbe.

Poleg tega v Trzinu tudi po zaslugi arheoloških odkritij v preteklosti živi in vpliva zavest o zgodovini in kulturni zgodovini tega kraja, ki traja vse od prazgodovine do današnjih dni (najdba kamnite sekire in gradišča na griču Onger, najdbe iz rimskih časov, zavest o bogastvu ljudskega ustvarjanja itd. Ne nazadnje so v Trzinu v preteklosti bile navzoče tudi nekatere obrtne dejavnosti, ki so blizu kulturi. Prav v zadnjem času, še zlasti po ustanovitvi Občine Trzin (1998) pa smo priče pravemu razmahu kulture v kraju/občini in tudi že nastajanju tradicije na številnih področjih od literarnega ustvarjanja in bralne kulture do folklore, obujanja starih umetnih obrti in veščin (rezbarstvo, veziljstvo), ljudskega petja in do dejavnosti mladih na področju filma, videa, multimedijjskih umetnosti, računalniških umetnosti ipd.

Stanje na področju kulture: Kot že rečeno sta ustanovitev in delovanje občine zelo spodbudila razvoj kulture na območju občine. Ne nazadnje je v Trzinu bila v okviru matične Knjižnice Domžale ustanovljena Krajevna knjižnica Tineta Orla, Občina Trzin je poskrbela za dodatne kulturne programe, kot je festival Trzinska pomlad, ki se je na željo izvajalcev preimenoval v Trz'nfest, program kulturnih večerov Občine Trzin, tradicionalni Folklorni festival, vsakoletni mednarodni literarni večer v sodelovanju s SC Pen, ki omogočajo, da se v Trzinu vsako leto zvrsti vrsta prireditev s področja elitne kulture, s kakršno verjetno številni občani in občanke Trzina drugače nikoli ne bi prišli v stik »v živo« in tudi trzinski sejem kot oblika povezovanja kulture in turizma.

Občina Trzin s proračunskimi sredstvi, razdeljenimi z javnimi razpisi za kulturo in prireditve, spodbuja in omogoča zelo živahno dejavnost KUD Franc Kotar, KD Ivan Hribar, DU Žerjavčki, Zavod Azum, Turistično društvo Kanja Trzin in Društvo prijateljev mladine ki ravno tako pripravljajo in izvajajo kulturne programe in prireditve. Na ta način občina omogoča udeležanje ustvarjalnosti občank in občanov, za katere to ni njihova osnovna in predvsem ne poklicna dejavnost. S takšno politiko občina omogoča bogato in tudi za sodobne prijeme in smeri odprto amatersko gledališko dejavnost, folklorno dejavnost, glasbeno dejavnost, literarno in recitacijsko dejavnost, delovanje rezbarjev, vezilj, likovnikov in tudi poskuse v smereh multimedijske, filmske in video dejavnosti.

V skladu s svojimi Občina Trzin podpira tudi v Trzinu živeče poklicne ustvarjalce s področja umetnosti, zlasti mlajše.

Posebej velja izpostaviti uspešno in zavzeto delo Knjižnice Domžale – Krajevne knjižnice Tineta Orla v Trzinu, ki izdatno presega običajno delovanje knjižnic in veliko prispeva k razvijanju bralne kulture v občini. Zelo dobro poteka tudi sodelovanje občine in Medobčinskega muzeja Kamnik, ki izvaja muzejsko javno službo za območje Občine Trzin in na inovativne in hkrati vsečne načine veliko prispeva k temu, da občani Trzina vse bolj in bolj spoznavajo preteklost kraja v katerem živijo, preteklost od prazgodovine do najnovejše zgodovine, vključno z obdobjem po osamosvojitvi Slovenije. Enako velja za sodelovanje z Zavodom za varstvo kulturne dediščine v Kranju.

Vizija kulturnih dejavnosti: Trzin želi postati in ostati pomemben center regijskega pomena tudi na področju kulture, kot je že na področju gospodarstva – pomembno tudi z vidika kulturnega turizma.

Občina želi zlasti v okviru Jefačn'kove domačije spodbuditi zlasti dejavnosti (nastajanje stalne zbirke o zgodovini in kulturni zgodovini Trzina, razstave o posameznih zanimivih obdobjih in druge tematske razstave kot na primer razstava o mesarski dejavnosti v Trzinu ipd.), ki bodo prispevale ne le k poznavanju preteklosti Trzina, temveč tudi k oblikovanju in ohranjanju identitete Trzina in Trzincev.

Hkrati želi še nadalje v čim večji meri omogočati uveljavljanje ustvarjalnosti občanov Trzina na vseh področjih kulture in hkrati občanom Trzina zagotavljati ponudbo dosežkov elitne kulture in še posebej sodobnih dosežkov na področjih elitne kulture.

Splošni cilji na področju kulture: Splošni cilji izhajajo iz Vizije kulturnih dejavnosti in iz prepričanja, da za identiteto in samozavest skupnosti, ki živi v Trzinu, ni dovolj samo relativno visoka raven gospodarske razvitosti občine, ne samo relativno visoka raven materialnega blagostanja in preskrbljenosti občanov z javnimi dobrinami, temveč je bistvenega pomena tudi kulturna identiteta te skupnosti in občutek, da lahko tudi v domačem okolju zadovoljijo svoje kulturne potrebe in se izrazijo kot ustvarjalci.

Kot najpomembnejši splošni cilj potemtakem velja omeniti, da želi Občina Trzin vsaj ohraniti doseženo raven na področju kulturne ponudbe v Trzinu in še razviti nove programe; še posebej na področjih, ki pritegnejo mlade, kot ustvarjalce in kot porabnike kulturnih dobrin.

Zelo pomembno je tudi ohraniti doseženo raven kulturne ponudbe in nuditi še več možnosti za uveljavljanje ustvarjalnosti najmlajših, otrok v vrtcu in osnovni šoli, saj je ravno spodbujanje njihove ustvarjalnosti oziroma nadarjenosti ključnega pomena za to, da presežejo ukleščenost v kalupe storilnosti in enosmernosti, v kar jih pogosto preveč silijo šolski programi.

2.

Kulturne dobrine kot javne dobrine oziroma kulturne dobrine v javnem interesu

Kot ključne kulturne dobrine v javnem interesu Občina Trzin prepoznava zlasti pozitiven odnos do kulturne tradicije na nacionalni in na lokalni ravni, ohranjanje in razvoj bralne kulture, odprtost in senzibilnost za različne zvrsti umetnosti in za kulturo dialoga znotraj družbe ter hkrati odprtost in senzibilnost za nove oblike in vrste umetniškega ustvarjanja, ki jih omogočajo novi mediji in na ta način tudi za dialog med tradicijo in odzivanjem na najsodobnejše težnje v umetnosti, v širši kulturi in v celotni družbi.

Živimo v času digitalne transformacije celotne družbe, obseg in narava teh sprememb sta že in še bosta zaznamovala našo bivanjsko izkušnjo. Razvoj na tem področju prinaša nove in inovativne oblike umetniškega ustvarjanja in oblikovanja novih kulturnih, umetniških in družbenih kontekstov ter bolj demokratičen dostop do različnih vsebin. Odprava fizičnih ovir pri dostopnosti objektov in prizorišč za ljudi z gibalnimi ovirami, tudi pri izgradnji in prenovi kulturne infrastrukture, je danes samoumevna, nenazadnje jo narekujejo tudi predpisi, pandemija covid-19 pa je še posebej izrazito pokazala, da je treba pospešeno razvijati tudi digitalno dostopnost kulturnih vsebin.

2.1.

Uprizoritvene umetnosti

Področje uprizoritvenih umetnosti vključuje vse zvrsti, prakse in vsebine na področju gledališke ustvarjalnosti. Sem sodijo tradicionalne gledališke zvrsti, kot sta dramsko in lutkovno gledališče, Kamišibaj (pripovedovanje zgodb ob slikah), kot tudi vsi sodobni načini odrskega ustvarjanja: post-dramsko gledališče, sodobni ples, fizično gledališče, ambientalno in ulično gledališče ter razne eksperimentalne in raziskovalne gledališke prakse, v Trzinu Vključuje tudi festivale, refleksijo, raziskovanje, kulturno-umetnostno vzgojo, arhiviranje in dokumentiranje gledališke dediščine ter digitalizacijo.

Občina Trzin bo skladno s tradicijo tudi v prihodnje posebej spodbujala gledališko dejavnost v vseh oblikah in v zvezi s tem nudila čim boljše pogoje za delovanje vseh društev ali skupin, ki želijo ustvarjati na področju uprizoritvenih umetnosti ali vsaj posredovati tovrstne dosežke Trzinu, ker ocenjujemo gledališče kot zvrst, ki omogoča neposredni, tako rekoč fizični stik med ustvarjalcem in porabnikom kulturne dobrine, kot izredno dragoceno polje umetnosti in dialoga v najglobljem pomenu besede. Občina tudi z anketami med mladimi išče interes za kulturne dobrine med njimi.

Pandemija covid-19 je najdlje onemogočala prav nemoteno delovanje uprizoritvenega sektorja in izvajanje glasbenih umetnosti, saj je to področje vezano na stik z živim občinstvom. Za blaženje posledic pandemije je Občina Trzin dvignila sredstva za kulturne programe društev v Občini Trzin.

2.2.

Glasbene umetnosti

Glasbene umetnosti, naj gre za instrumentalno glasbo ali zborovsko in ljudsko petje ali solo petje, so velikega pomena za razvoj mnogih sposobnosti posameznika in skupnosti, še posebej za stik s tradicijo ljudske umetnosti, za razvoj posebnih vrst občutljivosti in tudi zato bodo vse oblike glasbenega ustvarjanja in organiziranega petja (pevski zbor ipd.) še naprej deležni podpore Občine Trzin. Vsaj deloma v ta sklop sodi tudi področje folklore.

2.3.

Likovne umetnosti

Likovna umetnost, tudi na amaterski ravni, predstavlja pomemben medij soočanja z naravo in svetom oblik, ki nas obkrožata in ravno tako pomembno prispevata k razvoju občutljivosti pogleda in na nek način usposabljata pogled, da je sposoben dojeti lepoto in druge estetske dimenzije sveta, v katerem živimo, kar je glede na vse bolj izrazito prevlado tehnologij, vedno bolj pomembno.

2.4.

Knjiga, založništvo in knjižnična dejavnost

Književnost je po eni strani zakladnica in kodeks in po drugi strani ustvarjalna disciplina, ki razvija jezik in skrbi za to, da jezik živi in ostaja sposoben imenovati svet, v katerem živimo. Pomen književnosti ostaja tudi v času novih tehnologij in medijev neizpodbiten. Človek je bitje jezika in jezik je tisti, ki določa meje sveta skupnosti, ki ta jezik govori in posameznika, ki je odvisen od tega, v kolikšni meri obvlada jezik. Pri tem ima ključno vlogo književnost in skupaj z njo imajo takšno vlogo tudi knjižnice, še zlasti v časih, ko mnogi posamezniki težko kupijo knjige, čeprav so knjižnice vse bolj tudi prostori srečevanja z drugimi mediji, ki posredujejo jezikovne in tudi vizuelne in zvočne stvaritve. Občina Trzin si bo prizadevala, da ohrani visoko kakovost delovanja Krajevne knjižnice Tineta Orla v Trzinu in bo še naprej podpirala tudi delovanje šolske knjižnice ter vse oblike nastajanja in posredovanja književnosti (literarne večere, literarne delavnice, recitacijsko dejavnost ipd.). Občina bo spodbujala bralno kulturo in pismenost skozi letne programe kulture in projekte. Projekti, ki se izvajajo in se bodo dopolnjevali za spodbujanje branja so tudi Knjigobežnice, bralna značka za odrasle, podjetniška bralna značka in športna bralna značka in tudi Bralne urice za najmlajše. Občina bo še naprej spodbujala izdajanje publikacij z domoznansko vsebino in podpirala nacionalne projekte, kot je Nacionalni mesec branja. Nenazadnje spodbujamo občane tudi k pisanju, z akcijo Trzinske zgodbe. Občina Trzin je že od leta 2017 branju prijazna Občina in si bo tudi v prihodnje prizadevala za ohranitev certifikata.

Izkušnja s pandemijo je pokazala tudi izrazito potrebo po digitalizaciji tako knjižnega gradiva kot postopkov dela z uporabniki. V zadnjem obdobju so splošne knjižnice z integracijo sistema Biblos za oddaljeni dostop do elektronskih knjig izboljšale dostopnost do tega segmenta knjižničnega gradiva.

2.5.

Filmska umetnost

Občina Trzin podpira dejavnost na področju filma in videa kot ene še vedno ključnih sodobnih umetnosti, ki poleg tega, da morda celo v največji meri drži zrcalo svetu in družbi, v kateri živimo in razvija sposobnost za skupinsko delo. Kot posebej dobrodošlo bo občina podpirala tudi prizadevanje društev za organizacijo projekcij zanimivih, še posebej kakovostnih dokumentarnih filmov v Trzinu.

2.6.

Kulturna dediščina

Skrb za kulturno dediščino, vključno z etnološko dediščino, je ena osrednjih nalog lokalne skupnosti tako v skladu z nacionalnim programom kulture kot v skladu z ZUJK in področnim zakonom. Ta skrb velja tako prepoznavanju, razglašanju in vzdrževanju spomenikov lokalnega pomena, prizadevanju za ohranjanje tipične naselbinske kulture, zbiranju, konserviranju in ohranjanju ter predstavljanju premične kulturne dediščine in nesnovne kulturne dediščine, kar Občina Trzin uresničuje v sodelovanju z Medobčinskim muzejem Kamnik, s Turističnim društvom Kanja, v okviru katerega deluje tudi folklorna skupina, skupina vezilj, in tudi skupina etno fletno za kar je tudi namenila Jefačn'kovo domačijo in muzej na prostem. Tudi projekt, virtualni center Ivana Hribarja je eden od ključnih na tem področju v obdobju 2022 - 2025.

Kot logično nadaljevanje zbirke v Jefačn'ku je Muzej na prostem. Občina je odkupila zemljišče v neposredni bližini Jefačn'kove domačije, na njem obnovila toplar in obnovila nekaj starega kmečkega orodja. V prihajajočem obdobju bo zbirko orodja dopolnila in uredila razstavo v Muzeju na prostem v njem pa kot že omenjeno delujejo tudi razni krožki.

2.7.

Mediji

Mediji, tudi lokalni (Odsev, internetne strani, facebook), nimajo pomembne vloge samo na področju informiranja, temveč tudi na področju spodbujanja dialoga znotraj lokalne skupnosti in posredovanja kulturnih vrednot. V skladu s tem bo Občina Trzin ohranila in še naprej razvijala obstoječe oblike in posrednike informacij in podpirala vse nove pobude, katerih namen bo skladen s takšnim razumevanjem medijev.

3.

Ljubiteljska kultura

Osnovno polje ustvarjalnosti na področju kulture znotraj lokalne skupnosti prej ko slej pomeni ljubiteljska kulturna dejavnost v vseh že navedenih oblikah, vrstah in žanrih. Spodbujanje ljubiteljske kulture in omogočanje predstavljanja dosežkov ljubiteljske kulture je tudi najpomembnejša naloga občine, ki mora v skladu s svojimi zmožnostmi zagotavljati materialne, prostorske in vsakršne druge pogoje za razvoj ljubiteljske kulture.

Občina Trzin bo, kot že doslej, to svojo nalogo izpolnjevala v skladu s predpisi, predvsem pa v skladu s prepričanjem in vednostjo o pomembnosti te dejavnosti. Zato Občina Trzin s svojimi programi in finančni sredstvi namerava najmanj v enakem obsegu kot doslej spodbujati dejavnosti KUD Franc Kotar Trzin in vseh društev, ki so dejavna na tem področju, pri čemer bo upoštevala tako že izpričano kakovost in spodbujala tudi nove pobude in iskanja v smeri sodobnih načinov izražanja. Občina Trzin bo še naprej vključevala kakovostne dosežke ljubiteljske kulture tudi v dialog z dosežki elitne kulture, na primer v okviru festivala Trzinska pomlad/Trz'nfest, omogočala izobraževanje in mentorsko delo na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti ipd.

4.

Skrb lokalne skupnosti za doseganje kulturnih in drugih učinkov kulture

Ključni instrument doseganja kulturnih učinkov vseh oblik kulture, od ljubiteljske do elitne, je predvsem zagotavljanje možnosti za predstavljanje dosežkov oziroma posredovanje dosežkov do občinstva, kar pomeni, da občina mora in bo skrbela ne le za ustvarjalno dejavnost samo po sebi, temveč v enaki meri za komunikacijo med ustvarjalci in občinstvom.

Kultura kot polje ustvarjalnosti in inovativnosti, ki v dialogu med ustvarjalci in porabniki kulturnih vrednot spodbuja tudi ustvarjalnost porabnikov in dialog med različnimi dejavnostmi in sektorji družbe, na primer med kulturo in gospodarstvom ipd., potemtakem dejansko učinkuje tudi na te druge sektorje in dejavnosti.

5.

Kulturna infrastruktura in investicije

Občina Trzin je v času po ustanovitvi na področju kulturne infrastrukture že veliko storila (pridobitev prostorov in oprema prostorov v Centru Ivana Hribarja - razstavnici prostor, večnamenska komorna dvorana, prostori za potrebe krajevne knjižnice, izgradnja Jefačn'kove domačije, obnova dvorane KD itd.); Občina je v letu 2022 v uporabo predala Dom za zaščito in reševanje Trzin, v katerem je polovica prostorov namenjenih izvajanju društvenih programov. Med drugim je v DZIR-u tudi večnamenska dvorana, ki omogoča izvedbo kulturnih vsebin. V prihajajočem obdobju je potrebno dokončati obnovo Kulturnega doma in urediti stalno zbirko v Muzeju na prostem.

6.

Obseg in način financiranja

Občina Trzin bo v prihajajočih letih za uresničevanje programov na področju kulture minimalno zviševala sredstva, da bodo sledila rasti drobno prodajnih cen.

7.

Kazalci uspešnosti

Ključni kazalec uspešnosti kulturnih programov v občini je zadovoljstvo občanov kot porabnikov kulturnih vrednot in dosežkov, kar predpostavlja tudi rast obiskanosti kulturnih prireditev. Občina bo morala v prihodnje vložiti več naporov, da se pozitiven trend rasti obiskov prireditev izpred covid omejevalnih ukrepov povrne.

8.

Končna določba

Lokalni program kulture v Občini Trzin za obdobje 2022 do 2025 prične veljati naslednji dan po objavi v Uradnem vestniku Občine Trzin.

Številka: 007-0003/2022-1

Župan Občine Trzin
Peter LOŽAR

Poslano:

- Uradni vestnik Občine Trzin, št. 5/2022, z dne 21. 4. 2022,
- arhiv, tu.